

GAMLA UPPSALA
SKOLA

GAMLAHALLEN

Barnkonsekvensanalys

Gamla Uppsala skola,
Uppsala kommun Skolfastigheter AB
2024-02-02

BARNKONSEKVENSPANALYS

GAMLA UPPSALA SKOLA

2024-02-02

Rapporten är framtagen av Ramboll Sweden AB på uppdrag av Uppsala kommun Skolfastigheter AB

Beställare: Uppsala kommun Skolfastigheter AB

Kontaktperson: Victoria Wirén

Ramboll Sweden AB

Uppdragsledare: Gustav Carlsbrand, stadsplanerare

Handläggare: Emma Henning, stadsplanerare

Granskare: Namou Marouf, stadsplanerare

Foton i rapporten är tagna av Ramboll om inget annat anges.

SAMMANFATTNING

SYFTE OCH METOD

Uppsala kommun Skolfastigheter AB har gett Ramboll i uppdrag att utföra en barnkonsekvensanalys (BKA) för detaljplaneförslaget för Gamla Uppsala skola, i Uppsala kommun. Syftet med denna barnkonsekvensanalys är att identifiera vilka effekter och konsekvenser planförslaget kan få för barn och unga idag och i framtiden. Följande moment har ingått i barnkonsekvensanalysen:

- Tidig dialog med skolbarn och inventering av planområdet med fokus på hur området används av barn idag
- Deltagande vid arbetsmöten för framtagande av planförslag
- Konsekvensanalys av planförslaget

NULÄGESBESKRIVNING

Planområdet är beläget i norra delen av stadsdelen Gamla Uppsala. I dagsläget finns det på platsen en skola som bedriver sin verksamhet i lokaler som har tillfälligt bygglov. Den nya planen syftar till att möjliggöra uppförandet av en ny skola med tillhörande skolgård för 420 elever. Dessutom ska ett nytt tillagningskök och lokaler för en fritidsklubb möjliggöras i planen.

DIALOG

Den 6 oktober 2023 hölls en workshop med Gamla Uppsala skolas elevråd, 24 barn i åldrarna 6-11 år deltog. Syftet med dialogen var att få en djupare förståelse för platsens förutsättningar utifrån barnets perspektiv. Resultatet från dialogen ligger till grund för bedömningen av planförslaget samt medskick till kommande process.

PLANFÖRSLAGET

Skolbyggnaden föreslås placeras i det nordvästra hörnet på tomten vilket ger en stor skolgård med god kontakt mot åkermarken i öster. Byggnadens placering mot Vattholmavägen förhåller sig väl till befintliga strukturer i området och möjliggör angöring i tomtens kanter. Skolbuss och drop off-zon föreslås längsmed gatan norr om tomten. Hämta/lämnplatser förläggs söder om idrottshallen.

Den nya byggnadens förhållande till den befintliga idrottshallen ger en sammanhängande entréyta från skolans fasad mot Vattholmavägen och vidare mot de båda byggnadernas norra sidor.

Skolgården utgörs av en sammanhållen yta söder om byggnaderna. I sydväst ramar den in av skogsdungen och villaområdet. Österut möter skolgården åkermark, vilket ger fina utblickar.

KONSEKVENSANALYS

Konsekvensanalysen är baserad på temaområdena 'Miljö och hälsa', 'Målpunkter och mötesplatser för barn och unga', 'Trygghet, säkerhet och tillgänglighet' samt 'Dialog och inflytande'.

Skolbyggnadens placering och utformning beaktar faktorer som solljus och buller. Planförslaget innebär en skolgård med generös friyta och har således goda förutsättningar att tillskapa ytor som uppfyller friytekravet i kommunens styrdokument *Riktlinje för utemiljöns yta och kvalitet vid förskola och grundskola*. Ljusförhållandena på skolgården är goda, vid kommande utformning bör det säkerställas att skugga skapas på platser där yngre barn vistas under en längre tid.

Planförslaget innebär en utveckling av skolgården som både blir större och kan få en mer varierad utformning. Den nya skolgården utvidgas åt söder där en mindre kulle och skogsdunge finns, genom att införliva denna del i skolgården blir det möjligt att skapa en varierad miljö med innehåll av naturkaraktär. Något som ses som en förbättring i förhållande till den befintliga skolgården där större grönytor och högre växtlighet saknas. Med rätt gestaltning kan skolgården bli en populär målpunkt och nyttjas mer frekvent under de perioder som skolverksamheten inte är igång. Planförslaget har därför potential att också bli ett positivt tillskott för

de barn som bor i närområdet.

Skolgården har goda förutsättningar ur ett tillgänglighetsperspektiv. En övervägande plan topologi innebär att skolgården kan göras tillgänglig för barn med olika förmågor. Skolgårdens exakta utformning bestäms i kommande skeden, det blir då viktigt att säkerställa tillgängligheten.

Föreslagen placering av vändplats för varuleveranser till skolan skapar en konflikt i flödet mellan tung trafik och oskyddade trafikanter. Detta beror på att fordon måste korsa gång- och cykelbanan utmed Vattholmavägen för att svänga in mot vändplatsen. Denna situation behöver hanteras i kommande skeden. Det är viktigt att lämpliga trafiksäkerhetsåtgärder vidtas för att oskyddade trafikanter ska kunna passera på ett tryggt sätt.

ÅTGÄRDSFÖRSLAG OCH REKOMMENDATIONER

MILJÖ OCH HÄLSA

- Planbeskrivningen bör förtydliga att grönska ska kunna upplevas inifrån byggnaden. Byggnadens fönsterplacering bör också studeras vidare, detta för att skapa en god uppsikt över utemiljön och stärka samspelet mellan ute och inne.
- För att göra resandet med cykel mer attraktivt bör det säkerställas att väderskyddade cykelparkeringar kan byggas.
- Plankartan bör medge att komplementbyggnader får uppföras på skolgården så att det säkerställs att solskydd över platser för stillasittande kan skapas med byggda element.
- Dagvattenhanteringen bör utformas så att den ger mervärden till lek och pedagogiska aktiviteter.
- Skolgården har goda ljusförhållanden, på grund av byggnadens placering kommer gården få ett utsatt mikroklimat. Därför behövs åtgärder för att skapa skuggiga områden där barn kan leka och vistas. Helst skapas detta via lövskugga genom att större träd planteras men även byggda konstruktioner och segelduk är exempel på tänkbara åtgärder. Nya träd bör planteras så

tidigt som möjligt under etableringen så att de har möjlighet att växa till sig innan skolstart.

- Tillgången till friyta bör utnyttjas under kommande utformning av skolgården. Det bör säkerställas att ytorna innehåller variation och att olika typer av zoner skapas så att barnens rörelse stimuleras. Det är också viktigt att det skapas avskilda platser för återhämtning.
- Kommande gestaltning av skolgården bör lägga stor vikt vid att skapa nivåskillnader.
- Slitaget på skolgårdars grönytor är stort och nylagda grönytor klarar inte slitage lika bra som befintlig natur. På grund av detta och att det saknas befintlig naturmark eller träd är det extra viktigt med rätt artval vid nyplantering och att välja stora storlekar på buskar och träd.

MÅLPUNKTER OCH MÖTESPLATSER FÖR BARN OCH UNGA

- Utforma torgytan och entréer så att de blir identitetsskapande och kan fungera som mötesplatser.
- Möjliggör lokaler för fritidsverksamhet i bottenvåningen mot Vattholmavägen. Något som också kan bidra till ökad trygghet på platsen.

TRYGGHET, SÄKERHET & TILLGÄNGLIGHET

- Säkerställ att den befintliga passagen för gång och cykel över Vattholmavägen kan flyttas längre söderut. Ett nytt läge minskar mängden cykeltrafik som passerar förbi skolan.
- Förstärk orienterbarheten med hjälp av byggnadernas utformning. Till exempel kan entréerna särskiljas genom teman.
- Se över byggnadens utformning så att inblickar från omgivande gator kan skapas.
- Utformningen av området söder om skolbyggnaden, kring infarten för varuleveranser och gång- och cykelpassagen, bör studeras mer i detalj för att säkerställa en trafiksäker situation.
- Gestaltningen av mötet mellan skolgård och ytor som inte hör till skolan bör ses över. Platser som kan behöva en extra översyn är mötet mellan parkeringsyta och skolgård och mötet mot bostadsområdet i söder. Genom att skapa tydliga gränser mot dessa platser kan den upplevda tryggheten öka.
- Säkerställ trafiksäkerhet och trygghetsskapande belysning under byggtiden
- Skapa ändamålsenlig belysning för att stärka den upplevda tryggheten på skolgården. Extra viktigt vid parkeringsplatser och passagen mellan skola och idrottshall.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. INLEDNING	6	5. KONSEKVENSPANALYS	16
1.1. BAKGRUND	6	5.1. MILJÖ OCH HÄLSA	16
1.2. BKA: VAD OCH VARFÖR?	6	5.2. MÅLPUNKTER OCH MÖTESPLATSER FÖR BARN OCH UNGA	19
1.3. SYFTE OCH OMFATTNING	6	5.3. TRYGGHET, SÄKERHET OCH TILLGÄNGLIGHET	20
1.4. GEOGRAFISK AVGRÄNSNING	6	5.4. DIALOG OCH INFLYTANDE	21
1.5. METOD	6	6. ANALYS: ÅTGÄRDSFÖRSLAG OCH REKOMMENDATIONER	22
2. NULÄGESBESKRIVNING	8	7. KÄLLHÄNVISNING	24
2.1. BEBYGGELSE OCH BEFINTLIGA KOPPLINGAR	8		
2.2. MÅLPUNKTER OCH REKREATION	8		
2.3. SKOLOR OCH FÖRSKOLOR	8		
2.4. DAGENS SKOLGÅRD	8		
2.5. TRAFIK	9		
2.6. TOPOGRAFI	9		
3. DIALOG	11		
3.1. WORKSHOP	11		
4. PLANFÖRSLAGET	14		
4.1. SKOLBYGGNAD	14		
4.2. SKOLGÅRD	14		
4.3. TRAFIK OCH ANGÖRING	14		

1. INLEDNING

1.1. BAKGRUND

I anslutning till Gamla Uppsala skola pågår ett detaljplanearbete för en ny skola. I dagsläget finns det på platsen en skola som bedriver verksamheten i lokaler som har tillfälligt bygglov. Den nya planen syftar till att möjliggöra uppförandet av en ny skola med tillhörande skolgård för 420 elever. Dessutom ska ett nytt tillagningskök och lokaler för en fritidsklubb möjliggöras i planen.

1.2. BKA: VAD OCH VARFÖR?

1 januari 2020 antogs FN:s barnkonvention som svensk lag. Lagen (2018:1197) innebär att barnens rättigheter ska beaktas vid avvägningar och bedömningar som görs i beslutsprocesser i mål och ärenden som rör barn. Barnkonventionen ger en definition av det enskilda barnets rättigheter i samhället och syftar bland annat till att ge barn och unga mellan 0-18 år, oavsett bakgrund, rätt att behandlas med respekt och att få komma till tals.

En barnkonsekvensanalys är ett sätt att tillämpa barnkonventionen i projekt som påverkar barn och ökar möjligheten att fatta beslut som verkligen gagnar barn och unga. De delar av barnkonventionen som är tillämpbara i denna BKA kan sammanfattas i fyra punkter.

1. Alla barn har samma rättigheter och lika värde
2. Barnets bästa ska alltid komma först
3. Alla barn har rätt att säga vad de tycker i frågor som berör dem
4. Alla barn har rätt till lek, vila och fritid

1.3. SYFTE OCH OMFATTNING

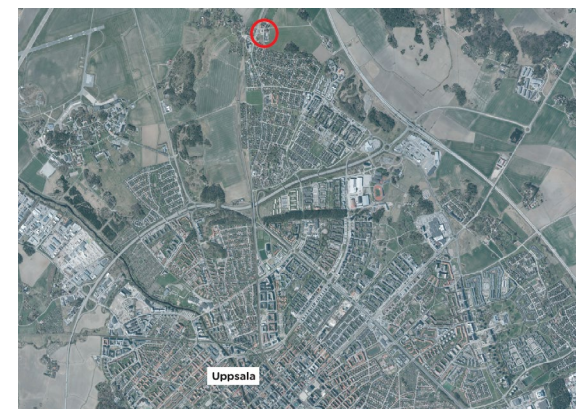
Syftet med denna barnkonsekvensanalys är att identifiera och analysera vilka konsekvenser detaljplaneförslaget kan få för barn och unga som bor i Gamla Uppsala och som kommer att gå på skolan.

1.4. GEOGRAFISK AVGRÄNSNING

Den geografiska avgränsningen omfattar planområdet för Gamla Uppsala skola med omkringliggande närmiljöer.

1.5. METOD

En barnkonsekvensanalys kan genomföras på flera olika sätt. Detta arbete har genomförts med vägledning av Stockholms Stads metod för integrerad barnkonsekvensanalys (IBKA). Figur 2 visar en översikt av rapportens upplägg. Som stöd till analysen har också Uppsala kommuns planeringsverktyg, kopplat till *Riktlinje för utemiljöns yta och kvalitet vid förskolor och grundskolor*, använts. Medskick från verktyget har inkluderats i rapportens åtgärdsförslag och rekommendationer.

Figur 1 Karta över Uppsala, planområdets läge är markerat med röd cirkel.

Del 1 innefattar en **kartläggning**. Den tar sin utgångspunkt i en nulägesbeskrivning, planförslaget, platsbesök och dialog.

Kartläggningens syfte är att få en djupare förståelse för platsens förutsättningar utifrån ett barnperspektiv.

Del 2 består av **analys av konsekvenser**.

Analysen grundar sig i del 1. Den syftar till att identifiera vilka de tänkbara konsekvenserna kan bli idag och i framtiden för barn och unga i området.

Del 3 redovisar **åtgärdsförslag** utifrån de identifierade konsekvenserna. Åtgärdsförslagen sträcker sig inom, men även utanför, planområdet för att få en mer representativ bild av vad som bör förbättras.

BARNPERSPEKTIV, BARNETS PERSPEKTIV & BARNRÄTTSPERSPEKTIV

Barnperspektiv är när vuxna ser barnet, strävar efter att förstå det och vidtar åtgärder som de bedömer vara till barnets bästa. Barnperspektivet kan inrymma barnets perspektiv men behöver inte göra det.

Barnets perspektiv speglar en utsaga från ett barn. För att kunna uttala sig om barnets perspektiv krävs att barnet själv har fått säga sin mening.

Barnrättsperspektivet är att vid varje beslut eller åtgärd som rör barn beakta att deras rättigheter tas tillvara i enlighet med barnkonventionen. Detta görs genom en sammanvägning av barnperspektivet och barnets perspektiv.

Figur 2 Illustration över rapportens upplägg och innehållande steg.

2. NULÄGESBESKRIVNING

Detta avsnitt redovisar hur detaljplaneområdet och dess omgivning ser ut idag och vilka målpunkter och stråk som finns för barn och unga.

2.1. BEBYGGELSE OCH BEFINTLIGA KOPPLINGAR

Planområdet ligger i stadsdelen Gamla Uppsalas norra ände. Söder om planområdet sprider stadsdelen ut sig. Gamla Uppsala består till största del av bostäder i form av småhus.

I norr, i direkt anslutning till planområdet, ligger de ursprungliga skolbyggnaderna för Gamla Uppsala skola. Den första byggnaden med klassrum uppfördes 1918. Strax norr om planområdet ligger också idrottshallen Gamlishallen (se karta på s. 10).

Väster om planområdet, på andra sidan Vattholmavägen, ligger riksintresset Gamla Uppsala högar. Här finns också kulturhistorisk värdefull bebyggelsemiljö med bland annat Gamla Uppsala kyrka från 1100-talet. Vidare väster om planområdet ligger också Försvarsmaktens flygbas Ärna. Viss bullerpåverkan sker från denna anläggning.

2.2. MÅLPUNKTER OCH REKREATION

Planområdet ingår i det kommunala kulturmiljöområdet, Gamla Uppsala, som bland annat innehåller ett av landets mest kända fornminnesmiljöer. Fornminnesområdet är ett välbesökt turistmål. Det fungerar också som ett viktigt stråk mellan staden och Gamla Uppsala.

Åsen mellan Röbo och Kungshögarna med angränsande landskap är ett värdefullt naturområde. Här finns gång- och cykelvägar samt motionsspår som används av många människor. Skolorna i närheten använder området för naturstudier och friluftsliv. Planområdet ligger också i anslutning till ett gångstråk som leder till ett skogsparti strax öster om planområdet och vidare mot Lerdammsparken. Skogsområdet är en populär plats för utflykter och används av skolan idag.

Gamlishallen, samt Gamlis IP strax norr om de gamla skolbyggnaderna, används förutom till skolans verksamheter av olika föreningar och idrottsklubbar.

2.3. SKOLOR OCH FÖRSKOLOR

Ungefär två kilometer sydöst om planområdet ligger Fredrika Bremerskolan som också är en F-5 skola. Det finns två förskolor i planområdets

omgivning, dessa ligger söder respektive sydöst om planområdet inom ett avstånd på ungefär två kilometer.

Fritidsverksamhet finns, förutom i den befintliga modulskolan, också vid Österledskyrkan cirka 350 meter söder om planområdet.

Planområdet omfattar Gamla Uppsala skolas befintliga modulbyggnader. Gamla Uppsala skola är en F-5 skola med cirka 320 elever. Den befintliga skolverksamheten är sedan 2013 evakuerad till moduler som ligger inom planområdet. I dagsläget används de äldre skolbyggnaderna endast som kök och matsal.

2.4. DAGENS SKOLGÅRD

Dagens skolgård är cirka 5000 kvm stor, detta genererar en friyta på cirka 15 kvm per barn.

Skolgården är till största del placerad öster om de befintliga modulerna. På så sätt skärmas skolgården av från trafikbullret på Vattholmavägen som ligger väster om skolan.

Skolgården består till största del av hårdgjorda ytor. En mindre skogsdunge finns i den sydöstra delen av gården. En anlagd kulle på skolgårdens östra del bidrar med variation i topografi på skolgården som i övrigt är förhållandevis platt. Höjdskillnader stimulerar barns rörelse genom att de kan få upp farten och röra sig i snabba sekvenser.

På den gamla skolgården finns gungor som skolan nyttjar, även idrottsplatsen som ligger i anslutning nyttjas av skolans verksamhet. Eleverna har dock inte fri tillgång till dessa ytor utan de används endast vid tillfällena som idrottslektioner och fritidsverksamhet ledda av vuxna. Anledningen är att ytorna ligger på andra sidan av en väg där tung trafik förekommer.

2.5. TRAFIK

Planområdet ligger i direkt anslutning till lokalgatan Vattholmavägen i väster. Gatan är vältrafikerad då den kopplar ihop Gamla Uppsala med Uppsalas centrala delar och också fungerar som en koppling till Störvreträ i norr. En del tung trafik förekommer, UL trafikerar bl.a. gatan med lokalbussar. Hastighetsbegränsningen förbi skolan är 30 km/h. Men flera av skolbarnen tycker att bilarna kör för fort och anser att de obebakade övergångsställen som finns längs med gatan är otrygga.

Figur 3 Gamla Uppsala skolas befintliga moduler, Gamlishallen skymtas också till vänster i bild.

En gång- och cykelväg förbinder skolområdet med intilliggande bostadsområde i söder. Denna förbindelse är värdefull då den också möjliggör gång- och cykelförbindelse mellan Ottars och Odins väg i söder och sporthall med tillhörande idrottsplats i norr.

Utmed Vattholmavägen löper en cykelbana i båda riktningar i form av huvudcykelnät.

Vid korsningen Iduns väg/Vattholmavägen, cirka 600 meter söder om planområdet, startar/slutar en snabbcykelled. Kommunens snabbcykelleder är extra prioriterade utifrån framkomlighet och bekvämlighet. Iduns väg löper genom bostadsområdet söder om planområdet och har cykelbanor på båda sidor gatan där gång och cykeltrafikanter är separerade. Strax sydväst om Iduns väg, löper ett tvärgående separerat huvudcykelstråk som förbinder stora delar av Nyby med kopplingar till Iduns väg och vidare norrut mot planområdet.

Figur 4 Del av befintlig skolgård, i bakgrunden syns Gamlishallen

En grusväg passerar skolområdet mellan de ursprungliga skolbyggnaderna och idrottshallen. Vägen leder till ett åkeri och trafikeras av ett fåtal lastbilar.

I den nordvästra delen av planområdet finns en bussvändslinga som används av skolbussar. Det finns tre busshållplatser i närheten till skolan som trafikeras av busslinjerna 2, 110, 115, 752 och 823. Buss 2 nås cirka 200 meter från planområdet och är en stadsbuss med en turtäthet om 12 minuter. Samtliga busshållplatser har övergångsställe i anslutning till hållplatsen.

2.6. TOPOGRAFI

Området karaktäriseras av ett flackt landskap som omgärdas av öppna jordbruksmarker i norr och öst.

I planområdets södra del finns en mindre kulle bestående av fyllnadsmassor och planområdet sluttar svagt åt nordost.

Figur 5 Gång- och cykelbana längs med Vattholmavägen.

- Busslinje
- Skolbuss
- Huvudcykelstråk
- Lokalt cykelstråk
- Lokalt cykelstråk i blandtrafik
- Lokalt rörelsestråk
- Målpunkt
- Skola

Kungshögarna

Gamlis IP

Gamlishallen

Skogsdunge

Vattholmavägen

Ottars väg

Odins väg

Iduns väg

- 2
- 110
- 115
- 752
- 823

3. DIALOG

I detta avsnitt redovisas resultatet från platsbesök och dialog med elevrådet på Gamla Uppsala skola. Metod, utförande och resultat redogörs för nedan.

3.1. WORKSHOP

Den 6 oktober 2023 genomfördes en workshop med Gamla Uppsala skolas elevråd. Sammanlagt deltog 24 barn i åldrarna 6-11 år.

3.1.1. UTFÖRANDE OCH METOD

Skolans rektor kontaktades via e-post som föreslog att workshopen skulle hållas med skolans elevråd. Skolverksamheten fick frågor skickade till sig i förväg och diskuterade dessa i sina respektive klasser innan workshopen. Elevrådets representanter fick i uppdrag att förmedla sina klasskamraters synpunkter vid workshoptillfället.

Workshopen påbörjades med korta instruktioner om syftet med workshopen, information om vad en detaljplan är samt vad det finns för planer för skolan och varför en barnkonsekvensanalys genomförs.

Därefter delades barnen in i tre grupper utifrån årskurs. Två grupper bestod av barn i åldrarna 8-11 och en grupp bestod av barn i åldrarna 6-7. Varje grupp hade en gruppleddare som guidade barnen genom de olika övningarna. Material i form av utskrivna områdeskartor, klisterlappar och pennor användes.

Övning 1 – inledande övning för att ta reda på hur barnen tar sig till skolan i dag

Grupperna tittade tillsammans på en områdeskarta och pekade eller ritade ut sin skolväg.

Övning 2 – favoritplatser och otrygga platser

Gröna klisterlappar användes som barnen fick sätta ut för att belysa favoritplatser på skolan, skolgården eller i anslutning till skolområdet. Röda klisterlappar användes för otrygga eller läskiga platser. Gula klisterlappar användes för tråkiga platser. Barnen satte ut klisterlappar en i taget och motiverade varför de valt en viss plats, vad som gjorde just den platsen bra eller mindre bra.

Figur 6 Pågående workshop på Gamla Uppsala skola.

Övning 3 – skolgården

I denna övning ställdes frågor om hur barnen aktiverar sig på skolgården, på raster och/eller på fritiden. Frågor om hur en bra skolgård ser ut ställdes och om någonting saknas på skolgården idag.

Under alla tre övningar ställdes följdfrågor för att i så stor utsträckning som möjligt ta reda på barnens behov.

3.1.2. RESULTAT FRÅN WORKSHOPEN

Barnens synpunkter, tankar och idéer samlades in under workshopen, dessa presenteras nedan.

Hur tar sig barnen till skolan idag? Finns det trygga eller otrygga platser längs barnens skolväg?

Många barn kommer till skolan från söder.

Majoriteten av barnen cyklar till skolan, framför allt de äldre eleverna.

De som åker bil bor i största utsträckning norr om skolan. Bland de yngre eleverna är det ungefär hälften som får skjuts till skolan. Under vintern är det flera av de som cyklar som åker bil. Bland de äldre eleverna är det fler som går under vintern i stället för att cykla.

Strax söder om planområdet finns en backe ner mot skolan som är brant och den upplevs av flera som otrygg, särskilt på vintern. Flera barn påpekar att övergångsställen nära skolan och busshållplatser är otrygga på grund av höga hastigheter från biltrafiken. Barnen menar att farthinder eller trafikljus skulle göra att de enklare kan ta sig över vägen och att de då skulle känna sig tryggare. Flertalet gator i bostadsområdet med blandtrafik upplevs också otrygga och läskiga eftersom små gator innebär att barnen inte ser bilarna och att biltrafikanterna inte ser barnen.

Vilka platser tycker barnen om?

Barnens favoritplatser har olika egenskaper och används för olika syften. Vid gungorna och klätterställningen kan flera leka och de upplevs som roliga platser. Träbussen, sandlådan och lusthuset uppskattas främst av de yngre barnen som också tycker att det är bra med skugga under de fasta parasoll som finns på skolgården. Flera barn tycker att alla bollsportsplaner är roliga (gaga-rink, king-plan, pingisbord, fotboll på gamla skolgården) medan några barn inte uppskattar dessa och tycker att bollsport ska spelas på ytor som är separerade från andra lekytor. Det framkommer att fler king-planer borde finnas. Det finns en yta i den södra delen av skolgården, bakom skolbyggnaden, som flera elever uppskattar eftersom den är lite lugnare och det går att vara i fred där. Den lilla skogen, i skolgårdens sydöstra del är en plats som flera elever tycker om. I skogen leker de många olika lekar bland träd och buskar.

Vilka platser är mindre bra?

Flera elever tycker att passagen mellan skolan och matsalen upplevs otrygg eftersom stora lastbilar kör förbi där ibland. Busshållplatsen som ligger närmast skolan pekas också ut som en otrygg plats då bilister kör förbi fort. Några elever tycker att ytor där många leker samtidigt är otryggt, till exempel på grus/gräsytan bakom idrottshallen. Den stora rutschkanan upplevs otrygg när flera barn försöker åka samtidigt. Träbussen upplevs av några som otrygg, dålig och tråkig eftersom den är i dåligt skick, den tar mycket plats och det finns risk att skada sig på den. Det finns en grind vid skolgårdens sydöstra hörn, när den lämnas öppen tycker barnen att det känns otryggt eftersom många okända vuxna ofta går förbi där. Kullen upplevs av några som otrygg och dålig för att den är så hög. Några barn tycker det är tråkigt att de inte får vara på fotbollsplanen när som helst och i närheten av idrottshallen finns det en asfaltsyta som upplevs tom och tråkig. Klätterställningen upplevs också tråkig då den är för liten. Flera barn tycker att ytan i mitten på skolgården mellan byggnaderna är tråkig då det inte finns något att göra där. Platsen söder om skolan nära skolbyggnaden, upplevs av några som grå och tråkig.

Vilka kvalitéer är viktiga på skolgården?

Barnen tycker om att gunga och vill gärna kunna gunga själv. De uttrycker att det finns för få gungor på skolgården idag. Fotbollsplan är en viktig kvalité på skolgården och några barn menar att de har behov av en ordentlig fotbollsplan med konstgräs

och ordentliga mål. En basketplan med två korgar och en multiplan där man kan spela innebandy, minifotboll och andra sporter är något som saknas idag enligt barnen. Grönska i form av växter och gräs är en viktig kvalité. Barnen nämner miniskogen och önskar att det fanns fler gömställen som utgörs av buskar. De yngre barnen önskar att det fanns lekstugor eller något som liknar träbussen där de kan leka. En annan kvalité som är viktig för barnen är lugna platser där de kan varva ner och till exempel äta frukt i lugn och ro. En värmestuga nämns som exempel på en sådan plats där de kan vara på vintern.

Barnen uttrycker att det saknas en stor klätterställning på skolgården idag. De vill kunna gå armgång i klätterställningen och även använda studsmattor på skolgården.

- Favoritplats
- Otrygg plats
- Tråkig plats

Figur 7 Karta som visar barnen på Gamla Uppsala skolas utpekade favoritplatser (grönt), otrygga platser (rött) och tråkiga platser (gult).

4. PLANFÖRSLAGET

Syftet med detaljplanen är att skapa förutsättningar för en grundskola med tillhörande skolgård för verksamheten. Planen begränsar byggrätten för att möjliggöra en skolgård med tillräcklig friyta. Planen syftar även till att reglera byggnadens utformning och placering så att befintliga karaktärsdrag i kulturmiljön respekteras och tillvaratas.

Den nya grundskolan ska rymma 420 elever och en fritidsklubb, samt ett tillagningskök för cirka 600 portioner med tillhörande matsal. Grundskolan ersätter de skolmoduler som funnits på fastigheten Gamla Uppsala 27:1. Modulerna har fungerat som evakueringsbyggnader när Ostkustbanans tunnel uppfördes intill den gamla skolan.

Den planerade markanvändningen omfattar byggrätter för skola på cirka 6 500 kvm bruttoarea och 1600 kvm bruttoarea idrottshall. Detaljplanen styr en samordnad parkeringslösning för Gamlishallens och skolans behov.

4.1. SKOLBYGGNAD

Skolbyggnaden läge i tomtens nordvästra hörn ger en stor skolgård med god kontakt mot åkermarken i öster. Byggnadens placering mot Vattholmavägen förhåller sig väl till befintliga strukturer i området och möjliggör angöring i tomtens kanter.

Den nya byggnadens förhållande till den befintliga idrottshallen ger en sammanhängande entréyta från skolans fasad mot Vattholmavägen och vidare mot de båda byggnadernas norra sidor.

4.2. SKOLGÅRD

Skolgården utgörs av en sammanhållen yta söder om byggnaderna. I sydväst ramar den in av skogsdungen och villaområdet. Österut möter skolgården åkermark, vilket ger fina utblickar. Gården sluttar jämnt från söder till norr, med skogsdungen som den högst belägna delen. Överblickbarheten är god, samtidigt som det finns goda möjligheter att skapa topografiska variationer i framtida utformning. Utöver skogsdungen är det sparsmakat med befintlig vegetation. Möjligen kan vissa ytor med ängslik karaktär bevaras.

4.3. TRAFIK OCH ANGÖRING

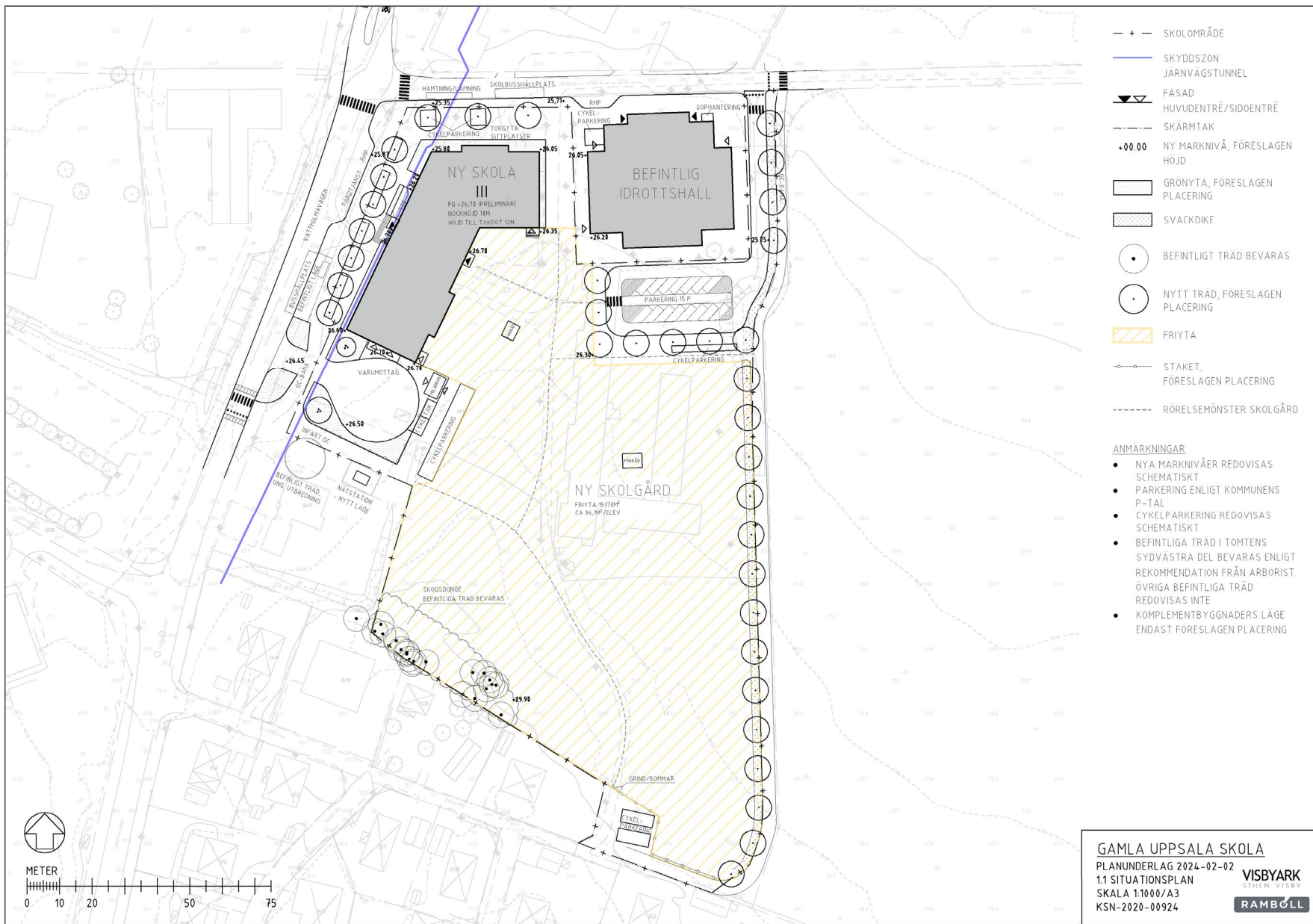
Från Vattholmavägen kan eleverna använda skolans huvudentré eller entré från skolgården via en ny gångkoppling söder om skolans vändplan. Den befintliga busshållplatsen ligger kvar framför skolans huvudentré vilket ger en god tillgänglighet till skolan. Skolbuss och drop off-zon finns längsmed gatan norr om tomten. Hämta/lämnplatser förläggs söder om idrottshallen.

En ny gång- och cykelbana längs tomtens östra kant kopplar framför allt rörelser mellan bostadsområdet i söder och idrottsplatsen norr om skolan.

Den nya skolans huvudentré är genomgående i husets mitt. RHP och plats för färdtjänst föreslås anläggas i en parkeringsficka längsmed Vattholmavägen. Där nås den västra huvudentrén inom 25 meter. Ytterligare en RHP ordnas till idrottshallen utmed gatan norr om skolan.

Mellan gatan i norr och byggnaderna skapas en vistelseyta med cykelparkering, väntplats för skolbuss, passage från skolan mot idrottshallen och möjlighet att ta sig vidare mot konstgräsplanen.

Leveranser och sophantering sker via vändplanen söder om skolan. In- och utfarten till vändplanen korsar gång- och cykelbanan.

Figur 8 Situationsplan för detaljplanen Gamla Uppsala skola (Ramboll, Visbyark).

5. KONSEKVENSANALYS

Konsekvensanalysen är baserad på temaområdena 'Miljö och hälsa', 'Målpunkter och mötesplatser för barn och unga' och 'Trygghet, säkerhet och tillgänglighet' samt 'Dialog och inflytande'.

5.1. MILJÖ OCH HÄLSA

I detta avsnitt analyseras aspekterna ljuskvalitet samt utformning av skolgård och allmänna platser utifrån påverkan på barns miljö och hälsa.

Som utgångspunkt för analysen av planförslaget har Uppsala kommuns styrdokument *Riktlinje för utemiljöns yta och kvalitet vid förskolor och grundskolor (2020)* använts. Kommunens riktlinje anger ett antal krav på gårdskvaliteter som planförslaget har bedömts mot. Dessa är:

- Gården ska erbjuda en varierad miljö och innehålla grönska av naturkaraktär
- Gården ska utgöra en trygg och lekfull miljö som stimulerar fysisk aktivitet
- Gården ska ha ett bra mikroklimat som möjliggör utevistelser i både sol och skugga
- Gården ska utgöra en bra grund för utomhuspedagogik
- Gården ska ha lämpliga ytor för rening och fördröjning av dagvatten

5.1.1. LJUSKVALITETER

Planförslaget innebär att skolbyggnaden placeras i fastighetens västra del, skolgården breder ut sig öster och söder om skolbyggnaden och får goda solförhållanden. Byggnaden skapar ingen slagskugga på skolgården under verksamhetens aktiva tid vilket är viktigt för att öka gårdens attraktivitet och nyttjande. Ytor som hamnar i slagskugga används mindre (Boverket, 2015).

Skolgårdens goda ljusförhållanden i kombination med att det finns en avsaknad av högre växtlighet innebär att det behöver tillskapas skuggiga platser i kommande gestaltning av skolgården. Samtidigt som tillgången till solljus är positivt är det viktigt att det finns en variation av ytor med skugga och sol. Barn har inte ett lika bra pigmentskydd eller reglering av kroppstemperatur som vuxna, därför är det viktigt att barnen har möjlighet att själva hitta skuggiga, skyddade platser på skolgården. Extra viktigt med solskydd är det på lekytor där barn sitter still länge, exempelvis vid sandlåda eller fasta sittbänkar. Helst i form av lövskugga som ger fullgott UV-skydd. Avsaknaden av högre växtlighet innebär att större träd behöver planteras ifall nödvändig skugga ska finnas på plats redan när skolan är färdigbyggd. Det är också viktigt att ha alla åldrar i åtanke, barn i förskoleklass kanske inte rör sig lika långt och behöver skuggiga platser nära byggnaden och i anslutning till deras tänkta lekytor.

Under en etableringsfas när växter och träd inte hunnit växa till sig och inte skuggar ordentligt kan byggda konstruktioner eller segelduk ge skugga.

5.1.2. BULLERNIVÅER

Barn är känsliga för buller, vilket kan leda till oro och koncentrationssvårigheter liksom till nedsatt inlärningsförmåga (Evans & Hygge, 2007). I Trafikbullerförordningen SFS 2015:216 återfinns de riktvärdena som ska följas vid nybyggnation.

Planområdet påverkas av buller från ett antal källor. Främst påverkar Vattholmavägen som ligger i direkt anslutning till planområdet men även Ärna flygbas och E4:an påverkar till viss del området. Däremot är det endast påverkan från Vattholmavägen som kräver åtgärder.

Befintlig skolbyggnad är placerad så att den skärmar av skolgården från vägen i väster. Med hänsyn till trafikbullret skapas det på så sätt bra ljudförhållanden på skolgården.

Planförslaget innebär att skolbyggnaden placeras med långsidan mot Vattholmavägen. Placeringen har arbetats fram till stor del just för att skapa så bra bullerförhållanden som möjligt på skolgården men också för att optimera friytetalet. Aktuell placering och utformning innebär att byggnadens fotavtryck minimeras och att tillgänglig friyta blir med god marginal överstiger minimikravet som uppgår till 30 kvm/barn.

Den tillgängliga friytan i planförslaget är större än friytan på den befintliga skolgården. I dagsläget är det många barn som samsas om en begränsad yta som till största del är hårdgjord. Vid genomfört platsbesök noterades det att ljudnivån under raster är hög. Med en ökad friyta finns möjligheter för barnen att sprida ut sig på en större yta, det finns också större möjligheter att dela in skolgården i olika zoner och tillföra växtlighet och andra element som kan medföra bullerdämpande effekter. Planförslaget bedöms således ha en bra potential för att skapa goda ljudkvaliteter och innebär positiva konsekvenser utifrån ett bullerperspektiv.

5.1.3. LUFT- OCH MARKFÖRORENINGAR

Jämfört med vuxna är barn på grund av sin kroppsstorlek mer exponerade för miljöföroreningar (Boverket, 2015). Tydliga samband har påträffats mellan astma och luftföroreningar på de platser där barn bor och där trafiken orsakar stora luftföroreningar (Nordling et al, 2008). Det är därför angeläget att luftkvaliteten vid barn och ungas inom- och utomhusmiljöer är så god som möjligt. Under planarbetet har också luftkvaliteten studerats, bedömningen är att den framtida luftkvaliteten i området är god.

5.1.4. SKOLGÅRD OCH ÖVRIGA FRIYTOR

Planförslaget innebär en utveckling av skolgården som både blir större och kan få en mer varierad

utformning. Föreslagen skolgård har en friyta om cirka 36 kvm per barn vilket är en tydlig ökning från dagens cirka 15 kvm per barn. Det är också över Uppsala kommuns friytekraV för zon 3 (minst 30 kvm/elev) vilket ses som positivt.

Studier visar att en mindre gård tenderar att påverka flickors lek. Skolgårdens yta domineras då lätt av pojcars bollspel, med en påföljd att flickor blir mer passiva (SKL, 2015). Just detta var något som eleverna på skolan vittnade om under workshopen. Diverse bollsporter är populära aktiviteter på dagens skolgård samtidigt som de bidrar till konflikter, flera elever önskar att dessa ytor ska separeras från andra lektytor. Det var också flickorna på skolan som i större utsträckning önskade fler lugna platser att hänga på. Hur stor skolgården är och hur stor yta som är tillgänglig för lek blir på så sätt en fråga om att tillgodose alla barns behov. Finns det tillräckliga ytor är flickor och pojkar lika fysiskt aktiva. Vidare har vegetationsytor visat sig vara könsneutralt kodade. En lek miljö som är rik på användbar vegetation uppmuntrar flickor och pojkar att leka tillsammans (SKL, 2015). Det är således viktigt att det fortsatta arbetet med utformningen av skolgården säkerställer att det finns ett blandat utbud av lek- och vistelseytor samt både lugna, aktiva och vilda zoner. Något som också bidrar till att uppfylla kommunens riktlinjekrav på gårds-kvaliteter. Tillräcklig skolgårdsyta finns för att åstadkomma detta vilket ses som mycket positivt.

En bra gård är en gård där alla barn kan hitta spännande och intressanta saker att göra oavsett

ålder, kön och fysisk förmåga. En gård med god tillgång till grönska stimulerar till fysisk aktivitet. Det ger hälsovinster på både kort och lång sikt. Grönska och fysisk aktivitet ger stressreducering hos barn och unga (SKL, 2015). Den nya skolgården utvidgas åt söder där en mindre kulle finns, innan bostadsområdet tar vid finns också mer varierad växtlighet med en del uppväxta träd och buskage. Genom att införliva denna del i skolgården blir det möjligt att skapa en varierad miljö med innehåll av naturkaraktär. Något som ses som en förbättring i förhållande till den befintliga skolgården är större grönytor och högre växtlighet saknas. Under workshopen med eleverna vid Gamla Uppsala skola nämndes den växtlighet som finns på skolgården som en av favoritplatserna, bland annat för att den innebär en möjlighet att leka olika lekar, vilket kan indikera att en större grönyta på den nya gården kan bli en populär plats för barnen.

“Play is so critically important to all children in the development of their physical, social, mental, emotional and creative skills that society should seek every opportunity to support it and create an environment that fosters it”

Designing Child-Friendly High Density Neighbourhoods, Natalia Krysiak, 2020

Större delen av planområdet saknar naturliga nivåskillnader. En varierad topografi är viktig för att skapa dynamik, rumslighet och bra lekmöjligheter på en gård (Uppsala kommun, 2023). Genom en varierad topografi går det att skapa fysiska utmaningar som stimulerar barnens rörelse. Kullen i planområdets södra del kan bli ett positivt tillskott till skolgården och bör integreras i kommande gårdsutformning. Skolgården bör dock utformas med ytterligare nivåskillnader för att skapa tillräcklig variation, detta bör arbetas vidare med i kommande skeden.

Mikroklimatet på skolgården påverkas av byggnadens placering. Det finns risk att delar av skolgården får ett hårt mikroklimat då kombinationen solutsatta fasader och hårdgjord mark kan bilda värmeöar. Därför behövs åtgärder som skapar skuggiga områden där barn kan leka och vistas. Detta behöver säkerställas under kommande gestaltningskede. Att föredra är naturliga element som kan medföra positiva synergier. Träd som skapar lövskugga bidrar till ett bättre mikroklimat men kan också fungera som populära lekmiljöer.

Även dagvattenåtgärder kan medföra positiva synergier. Enligt kommunens riktlinjekrav på gårdskvaliteter ska skolgården ha lämpliga ytor för rening och fördröjning av dagvatten. Med rätt utformning kan dagvattenhanteringen skapa mervärden för barnen, dagvatten kan skapa såväl pedagogiska fördelar som goda lekmiljöer. Olika typer av rännor, vattentrappor

och regnskördartunnor med kranar är exempel på lösningar. Kommande dagvattenlösningar bör utformas så att de inte tar upp yta som blir oanvändbar för eleverna.

Skolbyggnaden är placerad så att den har potential till utblickar mot landskapet i öst. Den stora friytan och utvidgande av skolgården i söder ger möjligheter till ytor av naturkaraktär. När grönska och natur syns inifrån de pedagogiska lokalerna blir det lättare att skapa ett samspel mellan ute och inne. Det innebär goda möjligheter att använda årstidsväxlingar och naturens kretslopp i undervisningen (Uppsala kommun, 2023).

Figur 9 Exempel på ränna för vattenlek på förskolan Pilen i Nacka (Bildkälla, Uppsala kommun, 2023).

I aktuellt planförslag är byggrätten begränsad till planområdets västra del vilket gör det möjligt att utforma en sammanhängande gårdsyta på den östra delen av området. Att byggrätten regleras säkerställer också friytetalet och att byggnaden placeras på ett sådant sätt att bullret från Vattholmavägen avskärmas samt att befintlig naturmark och nivåskillnader sparas. Bedömningen är att planförslaget bidrar till positiva konsekvenser för barn och unga utifrån påverkan på barns miljö och hälsa samt att det har möjlighet att uppfylla kommunens riktlinjekrav på både friyta och gårdskvaliteter.

Figur 10 Exempel på hur dagvattenhantering kan bidra med pedagogiska fördelar, denna visar kretslopp och ekosystemtjänster (Bildkälla, Uppsala kommun, 2023).

5.2. MÅLPUNKTER OCH MÖTESPLATSER FÖR BARN OCH UNGA

Tillgången till bra platser utomhus är avgörande för att barn ska vistas i utemiljöer (Boverket, 2015). Temaområdet 'Målpunkter och mötesplatser' behandlar både frågan om tillgången till bra platser utomhus samt tillgången till boende, aktiviteter och platser för alla barn.

Som utgångspunkt för analysen av planförslaget under detta temaområde har Uppsala kommuns riktlinjekrav på lokalisering använts. Dessa är:

- Vid nylokalisering ska förskolor och grundskolor lokaliseras med närhet till grönområde
- Vid nylokalisering bör grundskolor lokaliseras för att utgöra en del av staden

En viktig funktion för barn och ungas möjlighet till vardagsmotion och kontakt med naturen är tillgången till bostadsgårdar, lekplatser och parker (Boverket, 2015). I och med yngre barns begränsade rörelsefrihet (cirka 200-300 meter) blir bostadens direkta närmiljö allt viktigare. Utbudet av och tillgången till natur, parker och lek i den egna stads- eller kommundelen blir direkt avgörande för om barnet kan ta sig dit på egen hand (Spacescape, 2022)

Under dialogen framkom det att det är få barn som nyttjar den befintliga skolgården på fritiden. Genom att utöka skolgården söderut så hamnar den närmare det befintliga bostadsområdet och kan bli en tydligare del av närmiljön för de barn som bor i området. Med rätt gestaltning kan skolgården bli en populär målpunkt och nyttjas mer frekvent under de perioder som skolverksamheten inte är igång. Under workshopen delade barnen med sig av vad de önskar för innehåll och aktiviteter på skolgården. Dessa bör arbetas in i kommande arbeten med utformningen. Planförslaget bedöms således också ha potential att bli ett positivt tillskott för de barn som bor i närområdet och uppfylla kommunens riktlinjekrav på lokalisering.

Planområdet är lokaliserat i närheten av ett stråk som kopplar till Lerdammsparken i öster. Även skogsdungen strax öster om planområdet är en populär utflyktsplats och används av den befintliga skolverksamheten. Planområdets lokalisering i närhet av idrottsplats, idrottshall och kulturhistoriskt viktig miljö ses också som positivt då det kan skapa ett ökat samnyttjande av platserna. Byggnadens placering och långsida utmed Vattholmavägen kan bidra med positiva kvaliteter och utblickar mot gatan om t.ex. fritidslokaler placeras i bottenvåningen. Fritidsverksamheten kan då bidra till att platsen aktiveras och får högre närvaro vid mörka kvällar och under vinterhalvåret.

Tillgången till grundläggande funktionella och sociala aktiviteter i närmiljön, utöver grönområden och friytor, är avgörande för barnvänliga stadsdelar (Spacescape, 2022). Enligt Jungmark (2021) skapar långa avstånd eller osäkra gång- och cykelvägar ett bilberoende hos föräldrarna som i förlängningen minskar barnens vardagsrörelse och ger dem färre sociala kontakter och upplevelser på vägen till skolan eller aktiviteten.

Torgytan som föreslås norr om skolbyggnaden skapar en tydligare entré och även en möjlighet till mötesplats för barnen innan och efter skolan eftersom skolbusshållplatsen ligger i direkt anslutning. Mötesplatsen kan också fungera identitetsskapande och ge barnen ytterligare koppling till platsen. Torgytans placering i anslutning till idrottshallen ses också som positivt i och med att den även kan fungera som en mötesplats vid aktiviteter som är knutna till andra verksamheter och att nyttjandet av platsen därför ökar.

Då de flesta barnen anländer till skolan från söder och förväntas använda entréer som är närmast det hållet kan det diskuteras hur välanvänd torgytan norr om skolbyggnaden blir i verkligheten, det finns en risk att platsen blir en baksida. I det fortsatta gestaltungsarbetet bör det läggas vikt på hur entrén till skolan blir från söder. Entréplatser och huvudentré bör utformas så att de förstärker orienterbarheten, de olika entréerna skulle t.ex. kunna särskiljas genom olika teman eller färgsättning.

5.3. TRYGGHET, SÄKERHET OCH TILLGÄNGLIGHET

Inom detta temaområde analyseras trygghet, trafiksäkerhet och orienterbarhet. Det är viktigt att säkerställa en miljö där barn och unga på egen hand kan och vågar ta sig mellan olika målpunkter de besöker i sin vardag.

Den upplevda tryggheten beror på flera aspekter, där den fysiska miljön utgör en del. Med fysisk utformning i ett detaljplaneskede kan man bland annat påverka platsers överblickbarhet, orienterbarhet och var det skapas ytor där det finns förutsättningar för människor att vistas på och passera under flera tidpunkter på dygnet. Den upplevda tryggheten kopplat till fysisk miljö handlar förutom byggd struktur bl.a. om att komplettera en bra gatustruktur med ändamålsenlig belysning ur barns perspektiv, kopplat till hur de upplever offentliga miljöer.

Eftersom skolgården förväntas bli en ny målpunkt för stadsdelens barn och unga under kvällar och helger är det viktigt att gården upplevs som en trygg plats dit alla är välkomna. Genom att skapa visuella kopplingar från skolgården till omgivande gator och närområde kan en god orienterbarhet och en överblickbar struktur skapas. Eftersom skolbyggnaden placeras längs med Vattholmavägen och skärmar av skolgården från gatan är det framförallt viktigt att skapa nya inblickar från detta håll. Något som bör ses över i den fortsatta utformningen av skolbyggnaden. Även passagen

mellan skolbyggnaden och idrottshallen är en viktig del att se över så att platsen blir överblickbar och upplevs som trygg. Hur skolans bottenvåning utformas vid passagen blir viktigt att arbeta vidare med under kommande skeden. Hörn och skymda kanter bör undvikas och en ändamålsenlig belysning skapas.

Skolgården har goda förutsättningar ur ett tillgänglighetsperspektiv. Parkeringsplats för rörelsehindrade finns tillgänglig inom 25 meter från huvudentrén. En övervägande plan topologi innebär att skolgården kan göras tillgänglig för barn med olika förmågor. Skolgårdens exakta utformning bestäms i kommande skeden, det blir då viktigt att säkerställa tillgängligheten. Framförallt skogsdungen och kullen i söder är viktig att tillgängliggöra då det kan vara svårt för barn med fysiska funktionshinder att nyttja den delen av skolgården annars.

Under dialogen framkom det att några barn upplever det som otryggt när grinden i skolgårdens sydöstra hörn lämnas öppen. Gestaltningen av skolgårdens avgränsning och möte med det som finns utanför skolgården är därför viktig ur ett trygghetsperspektiv.

5.3.1. SÄKRA OCH TRYGGA GÅNG- OCH CYKELSTRÅK

Den nya gång- och cykelvägen öster om skolan är separerad från andra trafikslag och skapar en ytterligare koppling till idrottsplats och idrottshall norr om skolan från bostadsområdet i söder.

Med denna koppling bibehålls möjligheten att nå idrottsplatsen genom ett sekundärstråk. Detta ses som positivt då det innebär en möjlighet att välja en alternativ väg ifall ett annat stråk upplevs som otryggt.

Den nya skolbyggnadens placering och utformning av skolgården gör att skolbusshållplatsen hamnar närmare skolbyggnaden än i dagsläget vilket ses som positivt. Busshållplatsen får en tydlig koppling till byggnaden och barnen kan ta sig till entrén utan att korsa vägbana eller parkering.

För att lösa leveranser till skolan föreslår planen att en vändplats för varuleveranser skapas söder om skolbyggnaden. Vändplatsen innebär utmaningar för barnens trafiksäkerhet då en ny utfart som korsar gång- och cykelvägen som går längs med Vattholmavägen tillkommer. För att minska risken för konflikter mellan leveransfordon och barn som går eller cyklar till skolan söderifrån görs en separat infart till skolgården för gång och cykel innan vändplatsen. Barnen kan på så sätt svänga av gång- och cykelvägen innan vändplatsen. I anslutning till denna infart föreslår planen också att cykelparkering uppförs. Det blir trots detta viktigt att, i kommande skede, utforma korsningen så trafiksäkert som möjligt eftersom inte alla trafikanter kommer använda den separata infarten till skolgården. Det ska vara tydligt att fotgängare och cyklister är de prioriterade trafikslagen. God sikt för fordonstrafikanter är nödvändigt.

Under dialogen med skolbarnen framkom det att majoriteten av eleverna i dagsläget cyklar eller går till skolan samt att de flesta kommer till skolan söderifrån. Det är således extra viktigt att det finns möjlighet till säkra stråk från detta håll. Som alternativ till angöringen från gång- och cykelvägen längs med Vattholmavägen föreslår planen också en cykelparkering i planområdets sydöstra del.

Befintlig gång- och cykelpassage över Vattholmavägen föreslås i enlighet med planen flyttas längre söderut. Det gör att de som går eller cyklar mellan centrala Uppsala och Storvreta inte kommer i konflikt med vistelseytan utanför skolans huvudentré vilket gynnar både framkomligheten för gång- och cykeltrafiken som passerar området samt elevernas trygghet utanför skolan.

5.4. DIALOG OCH INFLYTANDE

Barns rätt till inflytande är nu del av svensk lag i och med barnkonventionen (1 januari 2020). Att få in barns egna perspektiv i beslut som rör dem är därför viktigt.

Den genomförda workshopen med skolans elevråd har medfört en djupare förståelse för platsens förutsättningar. 24 barn i åldrarna 6-11 år deltog. Genom workshopen har barnen kommit till tals och därmed har barnets perspektiv lyfts in i denna barnkonsekvensanalys. Barnrättsperspektivet genomsyrar hela denna rapport då även ett barnperspektiv har använts i arbetet.

Frågan kring hur barns perspektiv ska integreras med detaljplanen har varit närvarande under planarbetets gång vilket är positivt. I kommande arbeten bör barn och ungas behov och perspektiv fortsatt vara en del av processen och arbetas in även efter detaljplaneskedet. Barn i olika åldrar har kommit till tals och det är viktigt att beakta yttrandena i detaljplanearbetet för etappen. Medveten planering skapar bättre förutsättningar för de barn som kommer gå på skolan och de som lever och bor i och kring området.

6. ANALYS: ÅTGÄRDSFÖRSLAG OCH REKOMMENDATIONER

I detta kapitel ges förslag på åtgärder som syftar till att stärka planförslaget för barn och unga. Åtgärderna består både av förslag på ändringar i det framtagna planförslaget samt rekommendationer för kommande planerings- och genomförandeskedan. Åtgärdsförslagen tar sin utgångspunkt i den utförda konsekvensanalysen och är därför uppdelade i temaområdena och i planeringskedde.

MILJÖ OCH HÄLSA

Detaljplaneskede

- Planbeskrivningen bör förtydliga att grönska ska kunna upplevas inifrån byggnaden. Byggnadens fönsterplacering bör också studeras vidare, detta för att skapa en god uppsikt över utemiljön och stärka samspel mellan ute och inne.
- För att göra resandet med cykel mer attraktivt bör det säkerställas att väderskyddade cykelparkeringar kan byggas.
- Plankartan bör medge att komplementbyggnader får uppföras på skolgården så att det säkerställs att solskydd över platser för stillasittande kan skapas med byggda element.

Genomförandeskede

- Se dagvattnet som en resurs. Dagvattenhanteringen bör utformas så att

den ger mervärden till lek och pedagogiska aktiviteter.

- Skolgården har goda ljusförhållanden, på grund av byggnadens placering kommer gården få ett utsatt mikroklimat. Därför behövs åtgärder för att skapa skuggiga områden där barn kan leka och vistas. Helst skapas detta via lövskugga genom att större träd planteras men även byggda konstruktioner och segelduk är exempel på tänkbara åtgärder. Nya träd bör planteras så tidigt som möjligt under etableringen så att de har möjlighet att växa till sig innan skolstart.
- Tillgången till friyta bör utnyttjas under kommande utformning av skolgården. Det bör säkerställas att ytorna innehåller variation och att olika typer av zoner skapas så att barnens rörelse stimuleras. Det är också viktigt att det skapas avskilda platser för återhämtning.
- Kommande gestaltning av skolgården bör lägga stor vikt vid att skapa nivåskillnader.
- Slitaget på skolgårdars grönytor är stort och nylagda grönytor klarar inte slitaget lika bra som befintlig natur. På grund av detta och att det saknas befintlig naturmark eller träd är det extra viktigt med rätt artval vid nyplantering och att välja stora storlekar på buskar och träd. I beräkningen av slitaget bör det även tas höjd för att skolgården nyttjas utanför skoltid.

MÅLPUNKTER OCH MÖTESPLATSER FÖR BARN OCH UNGA

Genomförandeskede

- Utforma torgytan och entréer så att de blir identitetsskapande och kan fungera som mötesplatser.
- Möjliggör lokaler för fritidsverksamhet i bottenvåningen mot Vattholmavägen. Något som också kan bidra till ökad trygghet på platsen.

TRYGGHET, SÄKERHET & TILLGÄNGLIGHET

Detaljplaneskede

- Säkerställ att den befintliga passagen för gång och cykel över Vattholmavägen kan flyttas längre söderut. Ett nytt läge minskar mängden cykeltrafik som passerar förbi skolan.
- Förstärk orienterbarheten med hjälp av byggnadernas utformning. Till exempel kan entréerna särskiljas genom teman; djur, färger eller bokstäver. Detta kan även bidra med identitetsskapande effekter.
- Se över byggnadens utformning så att inblickar från omgivande gator kan skapas.

Genomförandeskede

- Utformningen av området söder om skolbyggnaden, kring infarten för varuleveranser och gång- och cykelpassagen, bör studeras mer i detalj för att säkerställa en trafiksäker situation.
- Gestaltningen av mötet mellan skolgård och ytor som inte hör till skolan bör ses över. Platser som kan behöva en extra översyn är mötet mellan parkeringsyta och skolgård och mötet mot bostadsområdet i söder. Genom att skapa tydliga gränser mot dessa platser kan den upplevda tryggheten öka.
- Säkerställ trafiksäkerhet och trygghetsskapande belysning under byggtiden
- Skapa ändamålsenlig belysning för att stärka den upplevda tryggheten på skolgården. Extra viktigt vid parkeringsplatser och passagen mellan skola och idrottshall.

DIALOG OCH INFLYTANDE

Detaljplaneskede

- Återkoppla resultatet till de barn som varit med i tidigare dialog, berätta vilka tankar som kunde tas vidare och vilka som inte fungerat. Detta bör göras under samrådet så att barnen har möjlighet att lämna synpunkter på planförslaget. En uppföljning bör även ske under granskningsskedet.

Genomförandeskede

- Involvera barnen i utformning av skolgården. Utgå ifrån tidigare dialogarbete och komplettera med en workshop kring vad barnen önskar för funktioner på skolgården.

7. KÄLLHÄNVISNING

Spacescape och HSB (2022) *Barnvänliga stadsdelar*.

Boverket (2015) *Gör plats för barn och unga! En vägledning för planering, utformning och förvaltning av skolans och förskolans utemiljö*.

Designing Child-Friendly High Density Neighbourhoods, *Cities for Play, funded by the Winston Churchill Foundation, Natalia Krysiak, 2020*.

Evans, G., Hygge, S., (2007). *Noise and performance in children and adults*. Noise and Its Effects. 549-566.

SKL (2015) *Skolgården. Förvaltning och utveckling av förskole- och skolgårdar*.

Uppsala kommun (2020) *Riktlinje för utemiljöns yta och kvalitet vid förskola och grundskola*.

Uppsala kommun (2023) *Planeringsverktyg och story map för utemiljö vid förskola och grundskola*.

RAMBOLL